

Çocuk/Ergen Psikiyatrisi Polikliniğine Başvuran Ailelerin Ruh Sağlığı Okuryazarlığı ile Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Mental Health Literacy and Resilience Levels of Families Applying to Child/Adolescent Psychiatry Outpatient Clinic

Merve ATAÇ ÖKSÜZ^[1] Dilek AVCI^[2] Serhat SAĞSÖZ^[3]

Başvuru Tarihi: 25 Temmuz 2023

ÖZ

Kabul Tarihi: 6 Ekim 2023

Bu araştırma çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerde ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kesitsel tipteki araştırma bir üniversite hastanesinin çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran 419 aile ile Haziran-Aralık 2022 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan ailelerin psikolojik dayanıklılıklarının orta düzeyde, ruh sağlığı okuryazarlığı düzeylerinin ise ortalamasının üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ruh sağlığı okuryazarlığı düzeyinde meydana gelen 1 birimlik artışın psikolojik dayanıklılığı 0.749 birim artırdığı bulunmuştur. Ruh sağlığı okuryazarlığının yanı sıra cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik durum ve çocuğunda tanı konulmuş ruhsal bozukluk varlığının ailelerde psikolojik dayanıklılığın yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ailelere ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik dayanıklılığı artırmak için psikoeğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: ruh sağlığı okuryazarlığı, psikolojik dayanıklılık, çocuk/ergen psikiyatrisi, aile

Received Date: July 25, 2023

ABSTRACT

Accepted Date: October 6, 2023

This study was conducted to examine the relationship between mental health literacy and psychological resilience in families applying to child/adolescent psychiatry outpatient polyclinic. The cross-sectional study was conducted with 419 families who applied to the child/adolescent psychiatry outpatient polyclinic of a university hospital between June and December 2022. The data were collected through Personal Information Form, Mental Health Literacy Scale, Psychological Resilience Scale for Adults. Descriptive statistics, independent sample t-test, one-way analysis of variance and multiple linear regression analysis were used to evaluate the data. It was determined that the psychological resilience of the parents who participated in the study was at a medium level and their mental health literacy level were above average. It was found that a 1-unit increase in the level of mental health literacy increased psychological resilience by 0.749 units. In addition to mental health literacy, gender, education level, economic status and the presence of a diagnosed mental disorder in the child were found to be predictors of psychological resilience in parents. Accordingly, psychoeducation programs can be organized to increase mental health literacy and psychological resilience in parents.

Keywords: mental health literacy, resilience, child/adolescent psychiatry, family

Ataç Öksüz, M., Avcı, D., & Sağsöz, S. (2023). Çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerin ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. *Humanistic Perspective*, 5 (3), 1242-1257. <https://doi.org/10.47793/hp.1330230>

^[1] Öğr. Gör. Dr. | Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi | Rektörlük | Çanakkale | Türkiye | ORCID: 0000-0001-9556-0737 | merveatac@comu.edu.tr

^[2] Prof. Dr. | Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi | Sağlık Bilimleri Fakültesi | Balıkesir | Türkiye | ORCID: 0000-0002-8721-441X

^[3] Psikolog | Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi | Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Hastanesi | Çanakkale | Türkiye | ORCID: 0009-0004-0084-9546

GİRİŞ

Çocuk ve ergenlerin ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesi dünya çapında ele alınan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Polanczyk vd., 2015). Nitekim, gelişim evreleri içerisinde çocukluğun özel bir dönem olduğu ve bu dönemde gelişebilecek olumsuz durumların normal gelişimi etkileyebileceği öngörülmektedir (Ayhan vd., 2022). Dünya Sağlık Örgütü ise ruhsal bozuklukların yaklaşık %50'sinin 14 yaşından önce başladığını, çocuklarda psikiyatrik hastalıkların görülme sıklığının ülkelere göre %10 ile %20 arasında değiştiğini ve bu çocukların sadece %25'inin profesyonel olarak yardım aldığını bildirmektedir (World Health Organization [WHO], 2017).

Çocukluk veya ergenlik döneminde görülen ruhsal bozukluklar cinsiyete göre farklılaşabilmektedir. Bu dönemde kızlarda içe yönelimli davranış sorunlarının (*anksiyete, depresyon, vb.*), erkeklerde ise dışa yönelimli davranış sorunlarının (*antisosyal ve şiddet içerikli davranışlar, dikkat eksikliği-hipraktivite bozukluğu*) daha sık olduğu belirtilmektedir (Öztop, 2012). Ayrıca çocuklarda görülen ruhsal bozuklukların gelişim evrelerine göre farklılaştığı da ifade edilmektedir. Yaşamın ilk yıllarında bağlanma sorunları ve yaygın gelişimsel bozukluklar daha yaygın görülmekte iken dört ile altı yaş arasında yıkıcı davranış bozuklukları, duygudurum ve anksiyete bozukluklarının ortaya çıktığı bildirilmektedir. Ergenlik döneminde ise madde kullanım bozuklukları, duygusal ve davranışsal sorunlar daha sık görülebilmektedir (WHO, 2005; WHO, 2017). Bu nedenle erken dönemde çocuk ruh sağlığını korumaya ve geliştirmeye yönelik müdahalelerin uygulanmasının ilerleyen dönemlerde oluşabilecek sorunları çözmeye yönelik müdahalelerden daha etkili olduğu vurgulanmaktadır (Cho ve Shin, 2013). Alanyazında çocuk ve ergen ruh sağlığını geliştirmek ve korumak için okul tabanlı programların, taramaların, aile eğitimlerinin ve ev ziyaretlerinin etkili olduğu ifade edilmektedir (Ayhan vd., 2022). Özellikle aile, çocuk ve ergenlerin ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Akoğlu, 2022).

Kronik ruhsal hastalığı olan bireyler sürekli aile desteği ve bakımına ihtiyaç duymaktadır ve Türk kültüründe de aile en önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle kronik ruhsal hastalığı olan bireyler aileleri ile birlikte yaşamakta ve ailelerin çoğu bakım verme rolünü herhangi bir destek almadan sağlamaya çalışmaktadır (Duman ve Bademli, 2013). Bakım veren aile üyeleri hasta bireylerin sadece temel gereksinimlerini karşılamakla kalmayıp, barınma, tedavi ve maddi ihtiyaçları ile de ilgilenmek zorunda kalmaktadırlar (Hsiao ve Van Riper, 2010). Aynı zamanda ruhsal bozukluğu olan kişilerin ruhsal durumunu izleme, hastalığın öncü belirtilerini fark etme, sağlık hizmetlerine erişimini sağlama ve tedaviye uyumunu desteklemeye de yardımcı olmaktadır (Chadda, 2014). Bakım verenlerin davranış, tutum ve bilgi düzeylerinin hastalığın seyri açısından büyük öneme sahip olduğu dikkate alındığında bilgi eksikliği ve düşük ruh sağlığı

okuryazarlığı semptom yönetiminde bakım verenlerin güçlük yaşamasına sebep olabilmektedir (Mohamad vd., 2012). Ayrıca bakım vermede yaşanan bu güçlükler aile üyelerinde fiziksel, psikolojik, sosyal sorunlara yol açmakta ve bakım yükünü artırmaktadır. Bu nedenle ruhsal problemi olan kişilerin bakım vericilerinde ruh sağlığı okuryazarlığının yanı sıra psikolojik dayanıklılığın yüksek olması elzemdir (Akoğlu, 2022; Chadda, 2014; Hsiao ve Van Riper, 2010).

Psikolojik dayanıklılık, "kişinin herhangi bir olumsuzlukla karşılaştığında dahi yaşama dair umudunu yitirmemesi ve yaşamdan anlam bulabilme becerisi" şeklinde tanımlanmaktadır (Yates vd., 2014). Özellikle çocuğu ruhsal bozukluk tanısı alan ailelerin stres düzeyleri oldukça yüksek olup, psikolojik dayanıklılık düzeyleri hem tanı hem de tedavi sürecinde önemli yer tutmaktadır (Akoğlu, 2022). Bu süreçte ailelerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin arttıkça depresyon ve anksiyete düzeylerinin azaldığı, aile tatmini, bağlılık ve farkındalık düzeylerini arttırdığı yapılan çalışmalarda da görülmüştür (Bitsiko vd., 2013; Tura, 2017). Bu nedenle araştırmada çocuk/ergen psikiyatri polikliniğine başvuran ailelerin ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçların ailelerin ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik dayanıklılıklarının artırılmasına yönelik müdahalelerin planlanmasına yol göstereceği, böylece ailelerin çocuk/ergenlerdeki ruhsal sorunları erken dönemde fark ederek kısa sürede profesyonel yardıma başvurmalarına ve uygun sağlık hizmeti almalarına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, bir üniversite hastanesinin çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerde ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı tasarımda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, bir üniversite hastanesinin çocuk/ergen psikiyatri polikliniğine başvuran aileler oluşturmuş olup, örneklem 2021 yılındaki poliklinik başvurusu sayısına göre belirlenmiştir. Hastanenin çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine 2021 yılında başvuran kişi sayısı 2000'nin üzerinde olduğu için örnekleme 400 ailenin alınması planlanmıştır. Bu doğrultuda örneklem, Haziran- Aralık 2022 tarihleri arasında polikliniğe başvuran ve dâhil edilme kriterlerini karşılayan 419 aile üyesinden oluşmuştur. Çalışmanın dahil edilme kriterleri ise çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvurma, daha önce ruh sağlığı okuryazarlığı ile ilgili herhangi bir eğitim almama ve çalışmayı kabul etmedir.

Veri Toplama Araçları

Veriler katılımcıların sosyodemografik özelliklerini sorgulayan Kişisel Bigi Formu (yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, gelir durumu, aile tipi, eğitim durumu vb.), Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ). Yetişkinlerde psikolojik dayanıklılığın değerlendirilmesi amacıyla Friberg ve diğerleri (2005) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik alışması Basım ve etin tarafından 2011’de yapılmıştır ve Cronbach Alfa katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, sosyal yeterlilik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar olmak üzere altı alt boyutu bulunmaktadır. Beşli Likert tipi puanlanan ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puan aralığı 33–165 arasında değişmekte olup, puanın yüksek olması psikolojik dayanıklılığın yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Basım ve etin 2011).

Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Ölçeği (RSSÖ). Ruh sağlığı okuryazarlığını belirlemek amacıyla Jung ve diğerleri tarafından 2016 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik alışması Göktaş ve diğerleri (2019) tarafından yapılmış olup, Cronbach alfa katsayısı 0.71 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 22 maddeden ve bilgi odaklı, inanç odaklı, kaynak odaklı olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin ilk iki alt boyutunda bulunan 18 madde altılı Likert tipinde olup, cevapları “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum, bilmiyorum” şeklindedir. Kaynak odaklı ruh sağlığı okuryazarlığı alt boyutunda bulunan 4 madde ise “evet” ve “hayır” olarak cevaplandırılmaktadır. Maddelere “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum” ve “evet” cevabı verildiğinde “1 puan”, diğer cevaplar ise “0 puan” olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 0–22 arasında değişmekte olup, puan arttıkça ruh sağlığı okuryazarlığı düzeyinin arttığı kabul edilmektedir (Göktaş vd., 2019).

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri etik kurul onayı ve kurum izninin alınmasını takiben araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile Haziran-Aralık 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, Statistical Package for Social Sciences (SPSS- 23.0) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada kategorik değişkenler frekans ve yüzde ile gösterilmiştir. Sürekli değişkenler ise ortalama±standart sapma, minimum ve maksimum olarak sunulmuştur. Kategorik değişkenlere göre ortalamaların karşılaştırılmasında ilk önce varyans homojenliği için Levene

testine bakılmış ve varyans homojenliğinin sağlandığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda grup sayısı iki ise iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (bağımsız örneklem t testi), grup sayısı ikiden fazla ise tek yönlü varyans analizi kullanılmış ve gruplar arasındaki farklılık posthoc testlerden Bonferroni testi ile incelenmiştir. Tüm değişkenlerin psikolojik dayanıklılığına etkisi çoklu doğrusal regresyon analizi (geriye yönelik eleme yöntemi) ile değerlendirilmiştir. Değerkenlerin modele alınmasına çoklu bağıntı testi ile karar verilmiştir. Bu doğrultuda varyans büyütme faktörü <10, koşul indeksi <30 ve tolerans değerı >0,20 olan değerkenler modele dâhil edilmiştir. Modelde otokorelasyon olup olmadığını belirlemek için Durbin–Watson testi kullanılmıştır. Regresyon modelinin açıklayıcılığı Adjusted R square ile değerlendirilmiştir. Anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Etik Onay

Araştırma için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan etik kurul onayı alınmıştır. Etik kurul onayını takiben araştırmanın çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerle yürütülebilmesi için Çanakkale Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Başhekimliğinden kurum izin alınmıştır. Ayrıca tüm katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilerek yazılı onamları alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma grubunu oluşturan ailelerin %76.4’ü kadın, %50.4’ü 35-44 yaşında, %51.6’sı lisans mezunu, %89.7’si evli, %57.8’i iki çocuğa sahip, %46.5’inin geliri giderine eşit olup, %81.6’sı çekirdek ailede yaşamaktadır. Katılımcıların %26.7’si çocuğunda tanı konulmuş bir ruhsal bozukluk bulunduğunu, tanılarının ise dikkat eksikliği/ aşırı hareketlilik bozukluğu (n: 75), konuşma bozukluğu (n: 19), anlıksal yetiyitimi (n: 10), otizm (n: 5) ve depresyon (n: 3) olduğu belirtildi.

Tablo 1

Ailelerin bazı değerkenlere göre YPDÖ puan ortalamalarının dağılımları (n= 419)

	Değerkenler	n	%	Ort±SS	t / F	p
Cinsiyet	Kadın	320	76.4	102.25±11.12	2.678	0.008
	Erkek	99	23.6	105.84±13.31		
Yaş	24-34	124	29.6	103.58±13.32	0.480	0.619
	5-44	211	50.4	103.25±14.52		
	≥45	84	20.0	102.01±9.34		
Eğitim düzeyi	İlköğretim	73	17.3	96.91±7.80	14.579	<0.001
	Lise	92	22.0	102.18±9.18		
	Lisans	216	51.6	104.20±14.13		
Medeni Durum	Lisansüstü	38	9.1	111.01±17.16	0.034	0.973
	Evli	376	89.7	103.09±11.87		
	Bekâr	43	10.3	103.16±10.56		
Çocuk Sayısı	1 çocuk	160	38.2	102.23±12.70	0.864	0.422
	2 çocuk	242	57.8	103.74±10.82		
	≥3 çocuk	17	4.1	102.06±15.12		

Gelir Durumu	Gelir giderden az	85	20.3	96.37±9.18		
	Gelir gidere eşit	195	46.5	103.69±11.65	21.492	<0.001
	Gelir giderden fazla	139	33.2	106.38±14.35		
Aile Tipi	Çekirdek aile	342	81.6	103.06±11.54		
	Geniş aile	34	8.1	106.02±14.80	1.688	0.186
	Parçalanmış aile	43	10.3	101.09±10.52		
Çocuğunda tanı konulmuş ruhsal bozukluk	Var	112	26.7	99.01±10.62	4.397	<0.001
	Yok	307	73.3	104.59±13.65		

Ort±SS: Ortalama Standart Sapma

Tablo 1’de ailelerin bazı değişkenlere göre psikolojik dayanıklılık puan ortalamalarının dağılımı verilmiştir. Buna göre kadın, ilköğretim mezunu, geliri giderinden az ve çocuğunda tanı konulmuş ruhsal bozukluk olan ailelerin psikolojik dayanıklılık puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşüktür ($p<0.05$).

Tablo 2

Ailelerin YPDÖ ve RSOYÖ puan ortalamaları

Ölçekler	Ort±SS	Min-Mak	Puan Aralığı
YPDÖ toplam	103.10±11.76	54-149	33-165
Kendilik algısı	18.97±2.68	9-27	6-30
Gelecek algısı	12.77±2.20	7-19	4-20
Yapısal stil	12.48±2.51	4-20	4-20
Sosyal yeterlilik	19.26±2.77	10-28	6-30
Aile uyumu	19.16±3.18	8-29	6-30
Sosyal kaynaklar	20.44±3.60	7-34	7-35
RSOYÖ toplam	16.02±2.46	9-22	0-22
Bilgi odaklı RSOY	5.88±2.23	1-10	0-10
İnanç odaklı RSOY	6.61±1.28	0-8	0-8
Kaynak odaklı RSOY	3.52±0.83	0-4	0-4

YPDÖ: Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği; RSOYÖ: Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Ölçeği.

Çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerin YPDÖ toplam puan ortalaması 103.10±11.76’dir. Ailelerin YPDÖ kendilik algısı, gelecek algısı, yapısal stil, sosyal yeterlilik, aile uyumu ve sosyal kaynaklar alt boyut puan ortalamalarının ise sırasıyla 18.97±2.68, 12.77±2.20, 12.48±2.51, 19.26±2.77, 19.16±3.18 ve 20.44±3.60 olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan ailelerin RSOYÖ toplam puan ortalaması 16.02±2.46’dır. Bunun yanı sıra bilgi, inanç ve kaynak odaklı ruh sağlığı okuryazarlığı alt boyut puan ortalamaları sırası ile 5.88±2.23, 6.61±1.28 ve 3.52±0.83 olarak saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 3

Ailelerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde etkili olan faktörlerin incelenmesi

Değişkenler	B (95% CI)	SE	β	t	p
Sabit	73.595	4.089		18.001	<0.001
Ruh sağlığı okuryazarlığı	0.749	0.215	0.157	3.491	0.001
Cinsiyet	3.485	1.232	0.126	2.829	0.005
Eğitim düzeyi	2.547	0.626	0.191	4.071	<0.001
Ekonomik durum	3.559	0.757	0.218	4.699	<0.001
Çocuğunda tanı konulmuş ruhsal bozukluk	3.012	1.212	0.113	2.485	0.013

R= 0.441, Adj.R²=0.194, F= 19.02, p= <0.05

B: Partial regression coefficient; 95% CI: 95% confidence interval, SE: Standard error; β: Standard partial regression coefficient.

Ailelerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi amacıyla geriye yönelik eleme yöntemi ile yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır. Ruh sağlığı okuryazarlığı düzeyinin yanı sıra cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik durum ve çocuğunda tanı konulmuş ruhsal bozukluk varlığının psikolojik dayanıklılığın yordayıcıları olduğu bulunmuştur. Ayrıca modele alınan değişkenlerin psikolojik dayanıklılığı %19,4 oranında açıkladığı belirlenmiştir (p<0.05).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerin psikolojik dayanıklılık ve ruh sağlığı okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanan bu araştırmada, ailelerin psikolojik dayanıklılıkların orta düzeyde (103.10) olduğu saptanmıştır. Psikolojik dayanıklılık, kişide stres yaratan ve hayatı olumsuz olarak etkileyen durumları azaltıcı ve ruh sağlığını koruyucu bir kalkan olarak işlev görmektedir (Çuhadar vd., 2016). Günümüzde çocuk ve ergenlerde ruhsal bozukluklar azımsanmayacak kadar yüksek olmasına ve aileleri olumsuz etkilemesine karşın ailelerin psikolojik dayanıklılıklarını inceleyen herhangi bir araştırmanın olmaması bu sonucu değerlendirmeyi güçlendirmektedir. Bununla birlikte Yağmur ve Türkmen (2017) ruhsal bozukluğu olan hastalara bakım veren aile üyeleri ile yürüttükleri araştırmada, bakım vericilerin psikolojik dayanıklılık puan ortalamasının 120.53 olduğunu tespit etmişlerdir. Diğer taraftan Doğan ve diğerleri (2020) ise çocuğu böbrek transplantasyonu olan ailelerde psikolojik dayanıklılık puan ortalamasının 110.91 olduğunu bildirmişlerdir. Söz konusu çalışmalarda psikolojik dayanıklılık düzeyinin nispeten daha yüksek olması ölçüm araçlarının ve örneklem gruplarının farklılığından kaynaklanmış olabilir. Bu doğrultuda mevcut durumu ortaya koyabilmek ve gerekli müdahaleleri planlayabilmek için çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerle yapılan çalışmalara gereksinim olduğu söylenebilir.

Psikolojik dayanıklılık ile ilişkili görülen bir diğer kavram ise ruh sağlığı okuryazarlığıdır. Mevcut araştırmada çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerde ruh sağlığı okuryazarlığı düzeyinin ortalamasının üzerinde (16.02±2.46) olduğu belirlenmiştir. Ruh sağlığı

okuryazarlığı, “ruh sağlığına ilişkin sorunları tanımaya, yönetmeye ve ruh sağlığına yönelik sorunları önlemeye yardımcı olan bilgi ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır (Jorm, 2000; Jorm, 2012). Özellikle ruhsal bozukluğu olan bireylerin aileleri için ruh sağlığı okuryazarlığı büyük önem taşımakta olup (Mehrotra vd., 2018; Poreddi vd., 2015), ülkemizde ne yazık ki çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailerlerde ruh sağlığı okuryazarlığını belirleyen bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Farklı örneklem grupları ile yapılan çalışmalarda ise bireylerin ruh sağlığı okuryazarlığının orta ile yüksek düzeyde olduğu bildirilmiştir (Göktaş vd., 2019; Öztaş ve Aydoğan, 2021; Seki Öz, 2021; Solak vd., 2022). Bu sonuçlar sevindirici olup, tüm toplumun ruh sağlığı okuryazarlığı düzeyini istenilen seviyeye yükseltebilmek ve dolayısıyla psikolojik dayanıklılıklarını artırmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünölmektedir. Nitekim bu çalışmada çocuk/ergen psikiyatrisine başvuran ailerlerde ruh sağlığı okuryazarlığının psikolojik dayanıklılığın önemli bir belirleyisi olduğunun tespit edilmesi de bu varsayımı desteklemektedir. Literatürde de bireylerin ruhsal sorunları yönetebilme gücünün ruh sağlığı okuryazarlıklarıyla doğrudan ilgili olduğu vurgulanmaktadır (Talkhi vd., 2020; Yu vd., 2015). Benzer şekilde, Pehlivan ve diğerleri (2020) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, düşük ruh sağlığı okuryazarlığının artan psikolojik sıkıntı ile ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Bunların aksine Polat Olca (2023) ve Gorczynski ve diğerleri (2017) ise üniversite öğrencilerinde ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik sağamlık arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını ifade etmişlerdir. Bu doğrutuda ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik sağamlık arasındaki nedensel ilişkiyi belirlemeyi hedefleyen boylamsal çalışmaların yapılması önemli görünmektedir.

Bu araştırmada çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailerlerde psikolojik dayanıklılığı etkileyen diğer faktörler incelendiğinde ise cinsiyet önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim kadınların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin erkeklere oranla daha düşük olduğu belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde bu araştırma ile benzer biçimde kadınların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin erkeklere kıyasla daha düşük olduğunu bildiren çalışmaların olduğu görölmektedir (Karademir ve Açak, 2019; Tatal ve Efe, 2020). Fakat bu sonuçlardan farklı olarak, kadınların psikolojik dayanıklılıklarının erkeklerden daha yüksek olduğunu ifade eden çalışmalar da göze çarpmaktadır (Kolay ve İşsözen, 2022; Polatçı ve Tınaz, 2021; Yağmur ve Türkmen, 2017; Tönböl, 2020). Bu çalışmada kadınların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olması anne olmaları ve çocukları için endişe duymaları ile açıklanabilir. Benzer şekilde Eroğlu ve diğerleri (2015) yapmış oldukları çalışmalarında da özel gereksinimi bulunan çocuğa sahip annelerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin diğer annelere kıyasla daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bunun yanı sıra cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisinin daha net açıklanabilmesi için her iki cinsiyete özgü farklılıkları değerlendiren araştırmalara ihtiyaç vardır.

Psikolojik dayanıklılık, bireylerin stresli yaşam olayları ile başa çıkmalarına yardımcı olan bir özelliktir (Calvete vd., 2014; Yates vd., 2014). Psikolojik dayanıklılık dışsal ve içsel birçok koruyucu faktör ile yakından ilişkilidir (Min vd., 2013; Şahin vd., 2012). Bu bireysel koruyucu faktörden birisi de eğitim düzeyidir. Mevcut çalışmada eğitim düzeyi düşük olan ailelerin psikolojik dayanıklılıklarının da anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur. Literatürde de benzer şekilde eğitim düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu bildiren çalışmalar mevcuttur (Bektaş ve Özben, 2016; Şen Ün ve Akgül, 2022; Yağmur ve Türkmen, 2017). Eğitim durumu ile doğrudan ilişkili önemli bir diğer faktör ise gelir durumudur. Yapılan çalışmalarda Türkiye’de eğitim düzeyi arttıkça bireylerin gelir düzeylerinin de pozitif yönde etkilendiği bildirilmektedir (Çiftçi ve Kangallı, 2015; Tansel ve Bircan-Bodur, 2012; Tansel ve Daoud, 2011). Mevcut araştırmada da düşük eğitim düzeyi ve gelir durumunun psikolojik dayanıklılığı olumsuz etkilediği söylenebilir. Bu sonucu destekler şekilde önceki araştırmalarda gelir düzeyi düştükçe psikolojik dayanıklılığın azaldığı saptanmıştır (Ferreira vd., 2013; Gizir, 2007; Schoon vd., 2004; Zeng vd., 2019). Ayrıca bu araştırmada çocuğuna ruhsal bozukluk tanısı konulmuş ailelerin psikolojik dayanıklılıklarının daha düşük olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılığı etkileyen birçok farklı faktör bulunmakla birlikte, bunların başında aile ile ilgili özellikler gelmektedir (Headey ve Wearing, 1991). Bu beklenen bir sonuç olup, ailede ruhsal bozukluğu olan birey varlığı bakım yükünü artırmakta ve baş etme gücünü azaltmaktadır (Chadda, 2014; Hsiao ve Van Riper, 2010). Benzer şekilde Akoğlu (2022) özel gereksinimi olan çocuğa sahip ailelerde psikolojik sağlamlığı incelediği sistematik derlemede, çocuktaki duygusal ve davranışsal problemler ile ailelerin psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında bir ilişki olduğunu bildirmiştir.

Sonuç olarak, bu araştırma bilgimize göre ülkemizde çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerde ruh sağlığı okuryazarlığı ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi inceleyen ilk araştırma olması nedeniyle değerlidir. Mevcut araştırmada çocuk/ergen psikiyatrisi polikliniğine başvuran ailelerin psikolojik dayanıklılıklarının orta düzeyde, ruh sağlığı okuryazarlığı düzeylerinin ise ortalamanın üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ruh sağlığı okuryazarlığı düzeyinde meydana gelen artışın psikolojik dayanıklılığı da artırdığı görülmüştür. Ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin birbiri ile anlamlı düzeyde ilişkili bulunması bu doğrultuda verilebilecek eğitimler adına önem taşımaktadır. Ruh sağlığı okuryazarlığının yanı sıra cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik durum ve çocuğunda tanı konulmuş herhangi bir ruhsal bozukluk varlığının ailelerde psikolojik dayanıklılığın yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Bu bulgular ışığında ailelerde ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik dayanıklılığı artırmak için psikoeğitim programlarının düzenlenmesi ve etkisinin değerlendirilmesi önerilebilir. Ailelere grup ya da bireysel olarak bu süreçte yalnız olmadıkları ve benzer sorunları yaşayan ailelerinde olduğunu hatırlatmak için psikolojik danışma programları hazırlanabilir.

Ayrıca mevcut durumu daha net ortaya koyabilmek için gelecekte nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı benzer araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akoğlu, B. (2022). Özel gereksinimi olan çocuğa sahip ailelerde psikolojik sağlamlık üzerine sistematik bir derleme. *Mutluluk ve İyi Oluş Dergisi*, 7(13), 47-56. <https://doi.org/10.32739/usmut.2022.7.13.11>
- and depression in parents of a child with an autism spectrum disorder. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 25(5), 533-543. <https://doi.org/10.1007/s10882-013-9333-5>
- Ayhan, C. H., Uluman Ö. & Buzlu, S. (2022). Çocuk ve Ergenlerin Ruh Sağlığını Koruma ve Geliştirmede Önemli Bir Güç: Hemşireler. *JAREN*, 8(2):87-96. <https://doi.org/10.55646/jaren.2022.08769>
- Basım, H.N. & Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Bektaş, M. & Özben, Ş. (2016). Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 216- 240. <https://doi.org/10.18026/cbusos.16929>
- Bitsiko, V., Sharples, C. F., & Bell, R. (2013). The buffering effect of resilience upon stress, anxiety
- Calvete, E., Orue, I. & Hankin, B.L. (2014). A longitudinal test of the vulnerability-stress model with early maladaptive schemas for depressive and social anxiety symptoms in adolescents. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 37(1), 85-99. <https://doi.org/10.1007/s10862-014-9438-x>
- Chadda, R.K. (2014). Caring for the family caregivers of persons with mental illness. *Indian Journal of Psychiatry*. 56(3), 221-7. <https://doi.org/10.4103/0019-5545.140616>
- Cho, S.M. & Shin, Y.M. (2013). The promotion of mental health and the prevention of mental health problems in child and adolescent. *Korean Journal of Pediatrics*, 56(11), 459-64. <https://doi.org/10.3345/kjp.2013.56.11.459>
- Çiftçi, C. & Kangallı, S.G. (2015). Eğitim ve gelir. *Ege Akademik Bakış*, 15(1), 141-152.
- Çuhadar, D., Tanrıverdi, D., Pehlivan, M., Kurnaz, G. & Alkan, S. (2016). Determination of the psychiatric symptoms and psychological resilience levels of hematopoietic stemcell transplant patients and their relatives. *European Journal of Cancer Care*, 1-10. <https://doi.org/10.1111/ecc.12219>
- Doğan, S., Çelik, E., Öztürk, K. & Aydemir, S. (2020). Çocukları böbrek transplantasyonu olan ailelerin psikolojik dayanıklılığı. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*, 15(3), 240-250 <https://doi.org/10.47565/ndthdt.2020.21>
- Duman Z. Ç. & Bademli K. (2013). Kronik psikiyatri hastalarının aileleri: sistematik bir inceleme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(1): 78-94. <https://doi.org/10.5455/cap.20130506>
- Eroğlu, Y., Özcan Arıcı N. & Peker A. (2015). Özel gereksinimli çocuğa sahip anneler ile tipik gelişim gösteren çocuğa sahip annelerin psikolojik sağlamlık, iyilik hali ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 142-150. <http://dx.doi.org/10.19126/suje.31090>
- Ferreira, L.L., Brandão, G.A., Garcia, G., Batista, M.J., Costa Lda, S., Ambrosano, G.M. & Possobon Rde, F. (2013). Family cohesion associated with oral health, socioeconomic factors and health behavior. *Ciência & Saúde Coletiva*, 18(8), 2461-2473. <https://doi.org/10.1590/s1413-81232013000800031>
- Gizir, C. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21448/229850>

- Gorczyński, P., Sims-Schouten, W., Hill, D. & Wilson, J.C. (2017). Examining mental health literacy, help seeking behaviours, and mental health outcomes in UK university students. *The Journal of Mental Health Training, Education and Practice*, 12(2), 111-120. <https://doi.org/10.1108/JMHTEP-05-2016-0027>
- Göktaş, G., Işıklı, B., Önsüz, M.F., Yenilmez, Ç. & Metintaş, S. (2019). Ruh sağlığı okuryazarlığı ölçeğinin (rsoy ölçeği) Türkçe geçerlilik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 11(3), 424-431. <https://doi.org/10.18521/ktd.453411>
- Headey, B. & Wearing, A. (1991). Understanding happiness: A theory of subjective well-being. Melbourne, Australia: Longman Cheshire.
- Hsiao, C. & Van Riper, M. (2010). Research on caregiving in Chinese families living with mental illness: A critical review. *Journal of Family Nursing*, 16, 100-68. <https://doi.org/10.1177/1074840709358405>
- Jorm, A.F. (2000). Mental health literacy: Public knowledge and beliefs about mental disorders. *The British Journal of Psychiatry*, 177, 396-401. <https://doi.org/10.1192/bjp.177.5.396>
- Jorm, A.F. (2012). Mental health literacy: Empowering the community to take action for better mental health. *The American Psychologist*, 67(3), 231-243. <https://doi.org/10.1037/a0025957>
- Karademir, T. & Açak, M. (2019). Üniversiteli sporcuların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 803-816. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.566577>
- Kolay, İ. & İşözen, H. (2022). 15-17 yaş arası ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile duygu düzenleme arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(56), 412-426. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.55784>
- Mehrotra, K., Nautiyal, S. & Raguram, A. (2018). Mental health literacy in family caregivers: A comparative analysis. *Asian Journal of Psychiatry*, 31, 58-62. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2018.01.021>
- Min, J., Jung, Y.E., Kim, D.J., Yim, H.W. & Kim, J.J. (2013). Characteristics associated with low resilience in patients with depression and anxiety disorder. *Quality of Life Research*, 22, 231-241. <https://doi.org/10.1007/s11136-012-0153-3>
- Mohamad, M.S., Zabidah, P., Fauziah, I. & Sarnon, N. (2012). Mental health literacy among family caregivers of schizophrenia patients. *Asian Journal of Social Science*, 8, 74-82. <https://doi.org/10.5539/ass.v8n9p74>
- Öztaş, B. & Aydoğan, A. (2021). Sağlık profesyonellerinin ruh sağlığı okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi. *Journal of Psychiatric Nursing*, 12(3), 198-204. <https://doi.org/10.14744/phd.2021.43265>
- Öztop, D.B. (2012). Adolesanda ruhsal sorunlar. *Turkish Journal of Family Practice*, 16, 14-8. <https://doi.org/10.5798/dicletip.457235>
- Pehlivan, Ş., Tokur Kesgin, M. & Uymaz, P. (2020). Psychological distress and mental health literacy in university students. *Perspectives in Psychiatric Care*, 57(3), 1433-1441. <https://doi.org/10.1111/ppc.12709>
- Polanczyk, G.V., Salum, G.A., Sugaya, L.S., Caye, A. & Rohde, L.A. (2015). Annual research review: A meta-analysis of the worldwide prevalence of mental disorders in children and adolescents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 56, 345-365. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12381>
- Polat Olca, S. (2023). Üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı okuryazarlığı ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 118-126. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1097156>

- Polatcı, S. & Tınaz, Z. D. (2021). Kişilik özelliklerinin psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(36), 2890-2917. <https://doi.org/10.26466/opus.827411>
- Poreddi, V., Blrudu, R., Thimmaiah, R. & Math, S. B. (2015). Mental health literacy among caregivers of persons with mental illness: A descriptive survey. *Journal of Neurosciences in Rural Practice*, 6(03), 355-360. <https://doi.org/10.4103/0976-3147.154571>
- Schoon, I., Parsons, S. & Sacker, A. (2004). Socioeconomic adversity, educational resilience and subsequent levels of adult adaptation. *Journal of Adolescent Research*, 19(4), 383-404. <https://doi.org/10.1177/0743558403258856>
- Seki Öz, H. (2021). Bir il merkezinde yaşayan bireylerin ruh sağlığı okuryazarlığının incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3(3), 660-675. <https://doi.org/10.47793/hp.993929>
- Solak, Y., Kaya, E., Durmuş, H. & Canbolat, H. (2022). Öğrencilerdeki ruh sağlığı bozuklukları fark edilebiliyor mu? Öğretmenlerin ruh sağlığı okuryazarlık durumları. *Turkish Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 30(1), 53-60. <https://doi.org/10.4274/tjcamh.galenos.2022.03016>
- Şahin, M., Yetim, A. & Çelik, A. (2012). Psikolojik sağlamlığın gelişiminde koruyucu bir faktör olarak spor ve fiziksel aktivite. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 373-380. https://doi.org/10.9761/jasss_405
- Şen Ün, Y. & Akgül, E. (2022). Özel eğitim gereksinimli çocuk annelerinin sorunlarla baş etme yöntemleri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, (Ö1), 247-270. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seader/issue/69007/1075020>
- Talkhi, N., Ghavami, V., Jamali, M.R., Jamali, H. & Jamali, J. (2020). Relationship between minor psychiatric disorders and health literacy among students: A latent class regression. *Journal of Health Literacy*, 5(2), 11-20. <https://doi.org/10.22038/jhl.2020.49782.1118>
- Tansel, A. & Bodur, F.B. (2012). Wage inequality and returns to education in Turkey: A quantile regression analysis. *Review of Development Economics*, 16(1), 107-121. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9361.2011.00655.x>
- Tansel, A. & Daoud, Y. (2011) Comparative essay on returns to education in palestine and Turkey. *Discussion Paper Series*, No: 5907. <https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:101:1-201108173913>
- Tönbül, Ö. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgını sonrası 20-60 yaş arası bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Akademik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 159-174. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hp/issue/54982/730460>
- Tura, G. (2017). Engelli çocuğu olan ve çocuğu engelli olmayan annelerin anksiyete, depresyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9),18,30-36. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/diclesosbed/issue/61625/920264>
- Tutal, V. & Efe, M. (2020). Bireylerin psikolojik sağlamlık ve covid-19 korkularının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(74), 318-325. <https://doi.org/10.17719/jisr.11203>
- World Health Organization. Child and adolescent mental health policies and plans. Geneva; 2005.
- World Health Organization. Mental health atlas 2017. Geneva; 2018.
- Yağmur, T. & Türkmen, S. (2017). Ruhsal hastalığı olan hastalara bakım veren aile üyelerinde algılanan stres ve psikolojik dayanıklılık. *Manisa Celal Bayar Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 542- 548. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbusbed/issue/28426/303105>

- Yates, M.T., Fanita, T. & Masten, S.A. (2014). Resilience theory and the practice of positive psychology from individuals to societies, In: Public Policy and Systems for Resilience and Social Planning, Chapter 44, p. 773-788. <https://doi.org/10.1002/9781118996874.ch44>
- Yu, Y., Liu, Z.W., Hu, M., Liu, X.G., Liu, H.M., Yang, J.P., Liang, Z. & Xiao, S.Y. (2015). Assessment of mental health literacy using a multifaceted measure among a Chinese rural population. *British Medical Journal Open*, 5(10), e009054. <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2015-009054>
- Zeng, Y., Ou, J. J., Yang, J. X. & Li, Y. M. (2019). Family resilience and influence factors in family of children with autism spectrum disorder. *Chinese Journal of Clinical Psychology*, 27(6), 1271-1274. <https://doi.org/10.16128/j.cnki.1005-3611.2019.06.040>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The American Psychiatric Association defines the concept of psychological resilience as the ability to recover, adapt to the new situation and cope with situations such as adverse life events, economic difficulties and major health problems. Having a diagnosis of chronic/serious mental disorder negatively affects both the individual and his/her family in many ways. Families assume important roles in the care of individuals with mental disorders and this process may affect their psychological resilience. Families also help to monitor the mental state of people with mental disorders, recognize the leading symptoms of the disease, provide access to health services and support compliance with treatment. For this reason, it is thought that the mental health literacy of families should also be high. In this study, it was aimed to determine the mental health literacy and psychological resilience levels of families applying to child/adolescent psychiatry outpatient clinic and to determine the variables affecting psychological resilience levels. It is thought that the results obtained from the study will guide the planning of interventions to increase parents' mental health literacy and psychological resilience, thus enabling parents to recognize mental problems in children/adolescents at an early stage, to apply for professional help in a shorter time and to receive appropriate health services.

Method

This study was conducted in a descriptive, cross-sectional and correlational design to examine the relationship between mental health literacy and psychological resilience in families applying to the child/adolescent psychiatry outpatient clinic of a university hospital. The sample of the study consisted of 419 family members who applied to the outpatient clinic between June and December 2022 and met the inclusion criteria (applying to the child/adolescent psychiatry outpatient clinic and accepting to participate in the study). The data were collected using the Personal Data Form (age, gender, marital status, number of children, income status, family structure, educational status, etc.), the Mental Health Literacy Scale (MHLS) and the Resilience Scale for Adults (RSA). The conformity of the data to normal distribution was evaluated by the Kolmogorov-Smirnov test. The effect of all variables on psychological resilience was analyzed by multiple linear regression analysis (backward elimination method).

Results

Of the parents in the study group, 76.4% were female, 50.4% were 35-44 years old, 51.6% had a bachelor's degree, 89.7% were married, 57.8% had two children, 46.5% had income equal to expenses, and 81.6% lived in a nuclear family. 26.7% of the participants stated that their child had a diagnosed mental disorder, and that the diagnoses were attention deficit/ hyperactivity

disorder (n: 75), speech disorder (n: 19), momentary disability (n: 10), autism (n: 5) and depression (n: 3). In the study, it was found that the mean psychological resilience score of the parents who were female, graduated from primary school and; had less income than expenses and whose child had a diagnosed mental disorder was statistically significantly lower ($p<0.05$), and the mean total score of the HPBS was 103.10 ± 11.76 . It was found that the mean scores of the parents' RSA self-perception, future perception, structural style, social competence, family cohesion and social resources sub-dimensions were 18.97 ± 2.68 , 12.77 ± 2.20 , 12.48 ± 2.51 , 19.26 ± 2.77 , 19.16 ± 3.18 and 20.44 ± 3.60 , respectively, and that the mean total score of the parents' MHLS was 16.02 ± 2.46 . In addition to the level of mental health literacy, gender, education level, economic status and the presence of a diagnosed mental disorder in the child were found to be predictors of psychological resilience.

Discussion & Conclusion

Considering the literature, the study is valuable since it is the first study in Turkey to examine the relationship between mental health literacy and psychological resilience in families applying to child/adolescent psychiatry outpatient clinic. In the current study, it was determined that the psychological resilience of the parents who applied to the child/adolescent psychiatry outpatient clinic was at a medium level and that their mental health literacy level was above average. In addition, it was found that a 1-unit increase in mental health literacy level increased psychological resilience by 0.749 units. In addition to mental health literacy, gender, education level, economic status and the presence of any diagnosed mental disorder in the child were found to be the predictors of psychological resilience in the parents. In the light of these findings, it may be recommended to organize psychoeducation programs to increase mental health literacy and psychological resilience in parents and to evaluate their effects. In addition, similar studies using both qualitative and quantitative methods can be conducted in the future to reveal the current situation more clearly.